

Преглед на нормативната уредба относно състоянието на достъпа до публична информация в България през 2002г.

- Закон за приватизация и следприватизационен контрол
- НАРЕДБА за задължителната информация, предоставяна на лицата, заявили интерес за участие в приватизацията по Закона за приватизация и следприватизационен контрол, и за документите и сведенията, представляващи служебна тайна
- ЗАКОН за изменение и допълнение на Данъчния процесуален кодекс
- Заповед № 350 от 12.06.2002 г. на Главния данъчен директор за определяне на условията и реда за събиране, съхраняване, използване и разкриване на сведения, съставляващи служебна тайна

Закон за приватизация и следприватизационен контрол
Обн., ДВ, бр. 28 от 19.03.2002г., доп., бр. 78 от 13.08.2002г.

чл. 2, ал. 1 Цел на закона е да създаде условия за прозрачна, бърза и икономически ефективна приватизация...

С влизането в сила на ЗПСК бе отменен досега действащият Закон за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия. Новият закон, както и старият, предвижда МС да определи задължителната информация, която се предоставя на лицата, заявили интерес за участие в приватизацията, а също и кои документи и сведения, свързани с подготовката и извършването на приватизационни сделки са служебна тайна.

Това МС е направил с Наредбата за задължителната информация, предоставяна на лицата, заявили интерес за участие в приватизацията по Закона за приватизация и следприватизационен контрол, и за документите и сведенията, представляващи служебна тайна. Тази наредба ще бъде самостоятелна разгледана, тъй като урежда един специален ред за предоставяне на достъп до информация.

ЗПСК не съдържа норми уреждащи специален ред за достъп до обществена информация и тъй като органите на приватизация са задължени субекти по ЗДОИ, то за тези случаи ще намери приложение предвиденият в ЗДОИ ред. За разлика от досега действащия ЗППДОП обаче в ЗПСК има доста повече разпоредби, свързани със задължението на органите на приватизацията за активно предоставяне на информация. В ЗПСК е обособена и самостоятелна глава, озаглавена "Информация, свързана с приватизационния процес", но има и няколко разпоредби извън обхвата на тази глава, свързани със задължения на органите на приватизация за активно предоставяне на информация.

Задължения за активно предоставяне на информация във връзка с приватизацията, извън предвидените в глава V от закона, озаглавена "Информация, свързана с приватизационния процес":

Решенията за приватизация по закона се приемат от Народното събрание, общинските съвети и Агенцията за приватизация според вида на търговското дружество, като всички тези решения се обнародват съгласно чл. 3, ал. 6 в ДВ и се публикуват най- малко в 2 централни ежедневника.

Агенцията за приватизация и общинските съвети изготвят годишни планове за работа, като имат задължение да оповестяват публично тези планове /чл. 6, ал. 1 и 2/.

Методът за приватизация е различен в зависимост от това дали се приватизират акции, дялове или обособени части от имущество, като методът се определя с решение от Агенцията за приватизация или общинските съвети, в зависимост от вида на търговското дружество. Тези решения също се обнародват в ДВ и се публикуват в най-малко 2 централни ежедневника /чл. 31/.

Глава V “Информация, свързана с приватизационния процес”:

Публични регистри.

Органите за приватизация и следприватизационен контрол имат задължението да създават и поддържат публични регистри за процеса на приватизация и следприватизационен контрол, включително и по Интернет. Данните, които се включват в тези регистри се определят с наредба от МС, но МС не е приел наредба в този смисъл, а и в Наредбата за задължителната информация, предоставяна на лицата, заявили интерес за участие в приватизацията по ЗПСК, и за документите и сведенията, представляващи служебна тайна липсва определяне на данните подлежащи на включване в публичния регистър.

Две са разпоредбите в закона, съгласно които определена информация се включва в публичните регистри:

Агенцията за приватизация и общинските съвети могат да възлагат на трети лица изготвянето на анализи на правното състояние и приватизационни оценки. Тези анализи и оценки не представляват служебна тайна, могат да бъдат разгласявани и включвани в публичния регистър, без документи, факти и обстоятелства, представляващи търговска тайна на приватизиращото се дружество /чл. 5, ал. 2; чл. 26, ал. 1, 2 и 4/. Приватизационните оценки могат да се разгласяват и включват в публичния регистър, въпреки че съгласно чл. 26, ал. 2 те имат препоръчителен характер.

В публичните регистри, всеки месец, се включват данни за извършените продажби /продадени обекти, купувачи, цена, срок и условия за плащане, договорен размер на инвестиции и брой работни места/. Това е задължение на Агенцията за приватизация и общинските съвети, които и обнародват в ДВ ежемесечно същата тази информация /чл. 30/.

НАРЕДБА за задължителната информация, предоставяна на лицата, заявили интерес за участие в приватизацията по Закона за приватизация и следприватизационен контрол, и за документите и сведенията, представляващи служебна тайна

ПМС № 205 от 5.09.2002 г., обн., ДВ, бр. 87 от 13.09.2002 г., в сила от 13.09.2002 г.

1. Как е описано задължението.

Задължителна информация се предоставя на лица, заявили интерес за участие в приватизацията, във вид на информационен меморандум, който включва текстова част и приложения и съдържа данни за правното, финансово-икономическото, техническото и организационното състояние на обекта на приватизация.

Тази информация се предоставя и на държавни органи, имащи право на достъп до подобна информация. Къде е уреден въпросът кои държавни органи имат право на достъп до подобна информация?

Описано е съдържанието, като на текстовата част на информационния меморандум, така и на приложенията към него. Това е направено по 2 линии: каква информация се предоставя при приватизация на акции или дялове и каква информация се предоставя при приватизацията на обособени части.

Органите на приватизация осигуряват на лица, закупили информационен меморандум, възможност за оглед на обекта на приватизация /чл. 7/.

Създаване на информационна зала в дружеството обект на приватизация /чл. 8/. Органите на дружеството предоставят информация в информационната зала, но при условия и ред, определени от органите за приватизация.

2. Кой има право да получи информацията.

Лицата заявили интерес за участие в приватизацията и то след подписване на декларация за неразгласяване на информация или след сключване на договор с органа на приватизация за неразгласяване на информация.

§ 1 от Допълнителната разпоредба изяснява понятието "лице, заявило интерес за участие в приватизацията". Освен заявено желание за участие в приватизацията на конкретен обект е необходимо лицето да отговаря и на изискванията за закупуване на информационен меморандум, посочени в конкурсната документация, в случай че има такива.

3. Ограничения.

Служебна тайна.

Наредбата обявява за служебна тайна /чл. 9/:

а. документи и сведения, свързани с оперативната подготовка на актовете на органите за приватизация, както и такива, които нямат самостоятелно значение (мнения и препоръки, позиции, изготвени и изразени от или за органа, становища и консултации), до приключването на приватизационната процедура;

б. информация за участник в приватизационната процедура, която той изрично е декларирал, че представлява търговска тайна за него, и която няма публичен характер.

Търговска тайна.

Приложението на информационния меморандум може да не включва някои от документите, ако те представляват търговска тайна на дружеството /чл. 5, ал. 2/.

4. Процедура за достъп.

I. Процедура за предоставяне на задължителната информация. Процедурата е уредена в глава IV, озаглавена “Условия и ред за предоставяне на задължителната информация и на информацията, представляваща служебна тайна”, чл. 11.

A. Заявяване от страна на лицето на интерес за участие в приватизацията.

Б. Органа за приватизация взема решение за определяне на метода за приватизация.

В. Лицето, заявило интерес за участие в приватизацията, подписва декларация за неразгласяване на информация по образец съгласно приложението към наредбата или сключва договор с органа за приватизация за неразгласяване на информация.

Г. Лицето заявило интерес за участие в приватизацията заплаща сума в размер, определен от органите за приватизация.

За предоставянето на тази информация на държавни органи, имащи право на достъп до подобна информация няма предвиден ред. Това става по тяхно искане /чл. 13, ал. 1/.

II. Оглед на обекта на приватизация от лицата, закупили информационен меморандум.

Задължение на органите на приватизацията е да осигурят такава възможност /чл. 7/.

III. Достъп до информационна зала в дружеството, обект на приватизация /чл. 8/.

Такава информационна зала се създава в дружеството- обект на приватизация, като в нея информацията се предоставя от органите за управление на дружеството. Условията и редът за достъп до информационната зала се определят от органите на приватизацията за всеки конкретен случай.

Целта, която се преследва със създаването на такива информационни зали е предоставянето на по- обстойна и пълна информация. Използваната формулировка: “... органите за приватизация **могат** да осигурят на лицата,..., и достъп до информационната зала...” води до извода, че осигуряването на този достъп е една възможност, като органите на приватизация действат в условията на оперативна самостоятелност. Тази възможност отново е предвидена за лицата, които не само са заявили интерес за участие в приватизацията, но и са закупили информационен меморандум.

Определените от органите на приватизация условия и ред за достъп до информационната зала, съдържат:

- местонахождение
- оправомощените лица, отговорни за създаването на вътрешна организация за ползване на материалите в залата
- срока за извършване на посещения
- правила за ползване на документацията в залата
- друга информация, по преценка на органите за приватизация

IV. Достъп до информация, представляваща служебна тайна /глава IV, чл. 12, 13 и 14/.

В чл. 12 се съдържа забрана за органите на приватизация, определени от тях длъжностни лица и лица, имащи достъп до сведения и документи – служебна тайна по чл. 9, да ги

предоставят на други лица. Това ограничение не се прилага в случаите, когато по закон органите на приватизация са задължени да предоставят информация на държавни органи. От разпоредбата на чл. 13, ал. 2 пък става ясно, че за да се предостави служебна информация на държавни органи е необходимо както да съществува задължение по закон за органите на приватизацията да предоставят информация на държавни органи, така и държавните органи да имат право на достъп по закон до информация, представляваща служебна тайна. В случай, че тези две предпоставки са налице и постъпи писмено искане от страна на държавен орган, органите на приватизацията предоставят информацията по нормативно установения ред /кой е този нормативно установен ред?/.

В чл. 14 е предвидена възможност за органите на приватизация /отново действат в условията на оперативна самостоятелност/ да включат в публичния регистър информация- служебна тайна по чл. 9, т. 1. Това оповестяване се извършва с мотивирано решение на органа и с цел осигуряване публичност на приватизационния процес. Тази възможност е неприложима по отношение на информация- служебна тайна по чл. 9, т. 2 /търговската тайна/.

Отпаднала е разпоредбата на чл. 3, ал. 1 от старата наредба, съгласно, която документите, които не съставляват служебна тайна, се предоставят на заинтересуваните лица по реда на ЗДОИ.

5. Контрол.

В наредбата липсват разпоредби относно контрола. Липсва и препращане към ЗДОИ, следва обжалването на актовете и решенията на органите на приватизация да се обжалват по реда на ЗАП.

6. Стандарти, заплащане.

Информационният меморандум, съдържащ задължителната информация, която се предоставя на лицата, заявили интерес за участие в приватизацията, се предоставя срещу заплащане на сума в размер, определен от органите на приватизация.

7. Активен/ пасивен достъп, /интернет/.

ЗАКОН за изменение и допълнение на Данъчния процесуален кодекс, обн., ДВ, бр. 45 от 30.04.2002 г., в сила от 30.04.2002 г.

§ 1. В чл. 12 се правят следните изменения и допълнения:

1. Аlineя 2 се изменя така:

"(2) Сведения, съставляващи служебна тайна, могат да се разкриват по писмено искане на друг данъчен орган във връзка с осъществяване на правомощията му по този кодекс при условия и по ред, определени от главния данъчен директор, както и по инициатива на данъчен орган, когато това е предвидено в закон."

2. Създават се ал. 3, 4 и 5:

"(3) Извън случаите по ал. 2 сведения, съставляващи служебна тайна, могат да се разкриват само въз основа на писмено съгласие на данъчния субект или по решение на съда.

(4) Съдът може да постанови разкриване на сведения, съставляващи служебна тайна, по мотивирано искане на:

1. прокурор или следовател - във връзка с образувана предварителна проверка или започнато наказателно производство;

2. министъра на вътрешните работи, главния секретар на Министерството на вътрешните работи, директор на Национална служба "Сигурност", директор на Национална служба "Полиция", директор на Национална служба "Борба с организираната престъпност", директор на регионална дирекция на вътрешните работи - при необходимост във връзка с осъществяване на определените им в закон правомощия.

(5) Окръжният съд по местонахождение на териториалната данъчна дирекция се произнася по искането с мотивирано определение в закрито заседание не по-късно от 24 часа от постъпването му, като определя данъчния субект, по отношение на който се разкрива служебната тайна, обхвата на конкретните индивидуализирани данни за него, съгласно § 1, т. 1 от допълнителните разпоредби и срока за разкриване на сведенията. Определението не подлежи на обжалване."

В новата редакция на чл. 12 отново е предвидена възможността за разкриване на сведения, представляващи служебна тайна, по писмено искане на друг данъчен орган. Ново е допълнението, че разкриването на такива сведения трябва да е във връзка с осъществяването на правомощията на данъчния орган по ДПК.

Нова е предвидената хипотеза- да се разкриват сведения, представляващи служебна тайна, по инициатива на данъчен орган, когато това е предвидено в закон. Такива разпоредби съществуват в Закона за мерките срещу изпирането на пари, Кодекса за задължителното обществено осигуряване, Закона за данък върху добавената стойност, Закона за акцизите. Характерно е че в повечето от тези случаи възможността да се разкрият сведения, представляващи служебна тайна, по инициатива на данъчен орган е свързана с нарушения на нормите на данъчното законодателство от страна на конкретен данъчен субект. По различно е положението по чл. 6 а, ал. 1 от Кодекса за задължителното обществено осигуряване, тъй като съгласно тази разпоредба инициативата на данъчния орган за предоставяне на информация има периодичен характер- данъчните органи предоставят информация на НОИ за декларирания или установен, с акт на данъчните органи доход на данъчнозадължените лица по ЗОДФЛ.

Със създадената нова ал. 3 на чл. 12 е предвидена възможността за разкриване на сведения, представляващи служебна тайна, при наличие на писмено съгласие на данъчния субект. Тази хипотеза е приложима по отношение на всяко лице, желаещо да получи такава информация, като единственото условие е да е налице писмено съгласие на данъчния субект.

Следващата хипотеза в изменения и допълнен чл. 12 от ДПК е разкриването на информация, представляваща служебна тайна, по решение на съда. Искането до окръжния съд по местонахождението на ТДД може да бъде отправено от изчерпателно изброени в новата ал. 4 субекти. Това са министърът на вътрешните работи, главния секретар на МВР, директорите на националните служби към МВР и директорите на РДВР. Допълнително условие е разкриването на информацията да е необходимо във връзка с образувана предварителна проверка, започнато наказателно производство или просто във връзка с осъществяването на определени в закон правомощия на изброените

субекти. В ал. 5 е определен компетентния съд, редът за разглеждане на отправеното искане, както и видът и съдържанието на акта, с който съдът се произнася.

На основание чл. 12, чл. 242, ал. 1, т. 3, ал. 2 и чл. 237, ал. 1, т. 1 от ДПК Главният данъчен директор е издал **Заповед № 350 от 12.06.2002 г. за определяне на условията и реда за събиране, съхраняване, използване и разкриване на сведения, съставляващи служебна тайна**

Условно съдържанието на тази заповед може да бъде разделено на няколко части:

I. Условия и ред за събиране и съхраняване на сведения, съставляващи служебна тайна.

II. Условия и ред за разкриване на сведения- служебна тайна по писмено искане на друг данъчен орган, извън съответното данъчно подразделение/ дирекция, във връзка с осъществяване на правомощията му по ДПК

III. Условия и ред за разкриване на сведения- служебна тайна по инициатива на данъчен орган, когато това е предвидено в закон.

IV. Условия и ред за предоставяне на информация- служебна тайна на трети лица, въз основа писмено съгласие на данъчния субект.

V. Условия и ред за предоставяне на информация- служебна тайна при постановено определение на съответния окръжен съд.

VI. Отговорност за съхраняването и използването на информация- служебна тайна.

Особено внимание от заповедта заслужават предвидените условия и ред за предоставяне на информация, представляваща служебна тайна на трети лица, въз основа писмено съгласие на данъчния субект. Съгласно новата ал. 3 на чл. 12 от ДПК извън случаите по ал. 2 / т.е. случаите, когато информацията се разкрива по писмено искане на друг данъчен субект във връзка с осъществяване на правомощията му по ДПК или разкриване на информацията по инициатива на данъчен орган, когато това е предвидено в закон/ сведения, представляващи служебна тайна могат да се разкриват само въз основа на писмено съгласие на данъчния субект. В нормата на ДПК не е предвиден никакъв ред за предоставянето на сведения- служебна тайна въз основа на писмено съгласие на данъчния субект. Такъв ред обаче е предвиден в издадената от ГДД заповед. Съгласно т. 14.1 от заповедта лицето, направило искане за предоставяне на информация- служебна тайна трябва да приложи към искането съгласието на данъчния субект, за когото тайната се отнася. Във второто изречение на същата разпоредба се указва, че съгласието на данъчния субект следва да бъде заявено лично пред данъчния орган или чрез нотариално заверено писмено волеизявление.

